

Вільгельм Телль (стислий переказ)

Фрідріх Шиллер

Ява 1

Дія перша

Події відбуваються у Швейцарії.

Твір розпочинається пасторальним пейзажем. На березі Фірвальдштетського озера пасеться череда. Хлопчик Енні ловить рибу і співає. Пастух Куоні мирно пасе свою череду. Мисливець Берні полює на диких звірів.

Ідилічна картина змінюється — насувається буря. Пастух із підпасичем зганяють худобу, на зустріч їм біжить закривавлений чоловік. Це селянин Баумгартер, він тікає від переслідування, бо, захищаючи честь своєї дружини, вдарив сокирою імператорського намісника Ланденбергера. Чоловіки співчують селянину, їх обурює зухвалість і свавілля вельможі, однак вони відмовляються допомогти втікачеві переплисти на той бік озера, мотивуючи це небезпекою втопити човна в бурю.

Вільгельм Телль, що несподівано втрутився у діалог, стає на бік селянина: "На Бога здайся, й гнаного врятуй", — просить він рибалку Руоді. Той боїться, тому не дослухається до жодних аргументів. Вільгельм Телль сам вирішує доправити нещасного втікача на інший берег озера. Він виконує свій намір. Коли наспіло переслідування, селянин був у безпеці. Палаючи помстою, люди вбитого вельможі (рейтари) звинувачують рибалку й пастуха. Вони кидаються палити їх оселі, нищити худобу. Руоді закликає небо послати їм визволителя. У другій яві події відбуваються у Штейнені. Вернер Штауффахер розмовляє з Пфейфером про панування Австрії над Швейцарією. Він сподівається, що з приходом іншого імператора щось зміниться в їх рабському становищі.

Потім розмову на цю тему Вернер заводить з дружиною Гертрудою. З їхнього діалогу читач довідується, що попри добробут в своїй родині Штауффахери відчують несправедливість власного становища і недолі швейцарців під австрійським гнітом. Дружина радить чоловікові вдатися до рішучих дій — очолити повстання. Вернер приймає рішення. Він піде негайно в Урі до приятеля Вальтера Фюрста, який є його однодумцем, там зустрінеться з Аттінгаузенем. Вони всі трое вирішать, як діяти далі.

Вільгельм Телль веде врятованого ним селянина до будинку Штауффахера, бо вважає останнього "батьком всіх пригноблених".

У яві третій читач бачить панораму будівництва фортеці. Ця твердиня має назву Кормига Урі, вона має стати втіленням гніту, щоб швейцарці остаточно забули про волю. На будівництво прийшли поливитися Штауффахер і Телль. Вільгельм висловлює філософську думку про те, що немає такої фортеці, збудованої руками людей, яку ті ж руки не могли б зруйнувати.

Незабаром на площі з'являється глашатай з безглузким напзом фогта (королівського судді) про те, що на площі на стовпі буде вивішено капелюха, якому

відтепер всі зобов'язані кланятися. Всіх, хто ослухається наказу, чекатиме жорстока кара. Це оголошення викликає в людей сміх і обурення.

Штауффахер приймає осаточне рішення — підняти повстання. Телль обіцяє йому свою підтримку. Їхнє тверде рішення підсилив трагічний випадок: з даху фортеці зірвався покрівельник, він розбився на очах людей, викликавши своєю смертю ще більше обурення.

Дія переноситься у дім Вальтера Фюста (тестя Вільгельма Телля). Тут переховується від австрійського закону Арнольд Мельхталь, хлопець не підкорився наказу віддати пару волів слугам ландфогта (імператорського намісника). Він швидко заховався, почувши стук у двері. Це був Штауффахер, він прийшов, щоб розповісти господареві про свавілля австрійської влади на їх землі. У своїй розповіді він згадав батька Арнольда, якому через непокору і втечу сина викололи очі, пустивши лише з палицею по світу просити милостиню. Мейхель, забувши про небезпеку, вибіг із схованки. Його душать сльози ненависті до поневолювачів, він грозить помстою кривдникам батька. Всі троє чоловіків вирішили, що настав час для повстання. Вони домовилися розійтися вербувати повстанців, щоб потім зібратися в умовному місці. Вночі з 7 на 8 листопада 1307 р. на галявині Рютлі Штауффахер із Штейнена, Вальтер Фюрст з Урі та Арнольд Гальден із Мельхталю разом з іншими повстанцями поклялися звільнити рідну землю від габсбурзьких поневолювачів.

Дія друга

Аттінгаузен у своєму маєтку частує робітників вином, демонструючи своєму небожеві лояльність до простого люду. Випровадивши селян, він кидає докір Руденцу, що той не бачить проблем народу.

Барон хоче присоромити юнака за його розкішне життя на тлі злиденного існування простолюду. Дядько звинувачує небожа у тому, що заради кохання до Берти фон Брунек, знатної пані, той готовий служити австрійцям вірою і правдою.

Ява друга розпочинається на галявині Рютлі, куди звідусіль сходяться повстанці. Поки чекають всіх, діляться враженнями від побаченої жахливої недолі власного народу. Нарешті прибули останні повстанці з Урі — розпочалася рада.

На радідали присягу вірності народові, ухвалили: треба скинути тяжкий гніт — вигнати загарбників, зруйнувати всі їхні маєтки. Щоб уникнути кровопролиття, початок повстання перенесли на Різдво, бо в це свято несуть до замку подарунки і буде легше проникнути досередини і роззброїти сторожу.

Дія третя

Дія переноситься у двір Вільгельма Телля, його дружина Гедвіга порається по господарству. Вона розповідає чоловікові про те, як ростуть його сини, про свої переживання за долю їхньої сім'ї. Телль, заспокоївши дружину, вирушає до тестя. У яві другій відбувається зустріч Берти з Руденцом на полюванні. Юнак освідчується дамі, але у відповідь чує лише докори. Берта звинувачує його убайдужості до долі свого народу. Вона закликає Руденца стати оборонцем пригноблених, захистити їхні права.

Руденц усвідомлює свою помилку: бути щасливим і вільним на поневоленій рідній

землі — не можливо. Берта нагадала лицарю про обов'язок захищати рідну землю і її народ.

В Альторфі тим часом розгортається драматична картина. Вільгельм Тель, проходячи біля капелюха, що висів на стовпі, не вклонився йому. Сторожа схопила чоловіка, щоб кинути дотюрми. На той час нагодився імператорський намісник Геслер, що повертався з ловів. Цей жорстокий пан вигадав страшне випробування для Телля. Вільгельм мав стріляти з лукав яблуко, яке поклали на голову його сина.

Всі присутні були обурені вчинком намісника. Тель переживає внутрішню боротьбу, у нього тремтять руки. Він таки переборов страх і влучив у яблуко, але непокірну натуру Телля видає його намір вбити Геслера, для цього він заховав під сорочкою ще одну стрілу.

Вільгельма ув'язнюють. Люди в розпачі, адже на нього поклалися великі надії. Хто тепер очолить повстання?

Дія четверта

У яві першій розповідається про чудесне визволення Телля. Коли Геслер на своєму судні перевозив Вільгельма в тюрму до Кюснахту, здійнялася буря. Телль став до стерна і доправив човна до берега. Не чекаючи, поки судно розтрощиться об прибережне каміння, Телль вискочив на плоску скелю і так врятувався від загибелі.

Ява друга

Старий барон Атtingаузен при смерті. Він переймається долею свого народу. Штауффахер заспокоює помираючого, розказавши про спілку кантонів, що разом стали до боротьби. Заспокоївшись, старий барон пророкує швидку перемогу швейцарців. Він благословляє сина Вільгельма Телля, в якому бачить світле майбуття для Швейцарії..

У яві третій Телль підстерігає свого заклятого ворога Геслера. Він не забув, як намісник примусив його ризикувати життям власного сина. Коли Геслер з'являється на гірській стежині, Телль одним пострілом із лука позбавляє тирана життя і зникає.

Дія п'ята

В Альторфі дзвонять дзвони. Руоді оголошує радісну новину — ворог переможений! Він закликає повалити фортецю. Всі з голосними криками кидаються руйнувати твердиню. Мельхталь розповідає, що перед тим вже зруйновано інші замки. Він вихваляє відвагу Руденца, під проводом якого взяли Сарнеп. Саме цей лицар визволив з полону Берту Брунек.

Всі святкують визволення з-під тиранії, Швейцарія — вільна країна!

Несподівано Вальтер Фюст оголошує новину про те, що імператора вбито.

Його вбив небіж Йоганн (герцог Швабії).

У яві другій чекають повернення переможця Вільгельма Телля. Дружина з дітьми виходять йому назустріч. Коли герой вже повернувся додому, в його оселі з'являється незнайомий монах. Виявляється, це переодягнений австрійський герцог просить допомоги в Телля. Великодушний Вільгельм хоч і зневажає ворога, проте не хоче його смерті. Він радить тікати до Італію і показує втікачеві, куди йти.

В третій яві всі вітають Вільгельма Телля як переможця. Звучать слова подяки всім,

хто боровся за волю. Руденц оголошує, що одружується з Бертою Брунек. Він відпускає на волю своїх селян.

Звучить весела мелодія. Усі кричать: "Воля!"

Висновки:

"Вільгельм Телль" — народна драма Шиллера;

у творі виразно прослідковуються демократичні мотиви;

автор підводить читача до думки про те, що народ має право вирішувати долю своєї країни;

Шилер ідеалізує героїв-повстанців, наділяє їх відвагою, самовідданістю;

образ Вільгельма Телля — один з кращих у світовій літературі образів провідника рідного народу.